

اسباب محبت با پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم

نامزد پوهنیار سعید احمد شریفی

دیپارتمنت ثقافت اسلامی، پوهنچی شرعیات پوهنتون: بدخشان

ahmadjansharifi@gmail.com

۰۰۰۹-۰۰۰۷-۹۹۶۱-۰۹۲۳

نویسنده

نشان برقی

نشانه ارکاید

چکیده

محبت پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بر تمام مرد و زن مسلمان فرض است و ایمان بدون دوست داشتن رسول الله - صلی الله علیه وسلم - معنای نخواهد داشت. با توجه به اسباب و عوامل محبت و دوست داشتن که میان انسان‌ها مرسوم است، رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - از همه مستحق تراند که دوست‌شان داشته باشیم. غرس نهال محبت رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - در قلوب مسلمانان ضروری می‌باشد تا فرهنگ دوست داشتن آن حضرت - صلی الله علیه وسلم - در دل‌های مسلمین نهادینه گردد. در نوشتن این مقاله از روش تحقیق تحلیلی - توصیفی، با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای بهره‌برداری شده است. مقاله‌ها بیان‌گر این است که اسباب و انگیزه‌های فراوانی در قرآن و سنت و دیدگاه‌های دانشمندان اسلامی وجود دارد که دال بر فرضیت محبت رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - می‌باشد و زندگی مسلمانان بدون دوست داشتن رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - بی‌معنی و بی‌نتیجه خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: اسباب، محبت، پیامبر، سنن، اطاعت، کوثر.

Reasons for Love with the Noble Prophet Muhammad (Peace Be Upon Him)

Author
E-Mail
Orcid

Saeed Ahmad sharifi

Lecturer at the Shariah Faculty of Badakhshan University

ahmadjansharifi@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0007-9961-0923>

Abstract

The love of the Prophet - peace be upon him - is obligatory for every Muslim man and woman, and faith without affection for the Messenger of Allah - peace be upon him - holds no significance. Considering the reasons and factors for love and affection that are common among humans, the Noble Prophet - peace be upon him - deserves to be loved by all. Implanting the seedling of love for the Noble Prophet - peace be upon him - in the hearts of Muslims is essential for the culture of affection for His Excellency - peace be upon him - to be deeply rooted in the hearts of the Muslim community. In writing this article, the analytical-descriptive research method has been employed, utilizing library resources. This article indicates that there are numerous reasons, motivations in the Quran and Sunnah, and perspectives of Islamic scholars that support the assumption of the obligation of love for the Noble Prophet - peace be upon him - and that the life of Muslims without affection for the Noble Prophet - peace be upon him - would be meaningless and fruitless.

Keywords: Reasons, Love, Prophet, Sunnah, Obedience, Kauthar.

مقدمه

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد و على آله واصحابه أجمعين.

هدف از محبت با پیامبر اسلام - صلی الله علیه وسلم - آن است که در کنار محبت عاطفی که با آن جناب - صلی الله علیه وسلم - داریم، عمل کرد ما نیز مطابق خواست‌های وی بوده باشد و از هر آن‌چه که باعث ناراحتی وی گردد، خودداری کنیم، و به هر عملی که باعث خوشنودی او می‌شود، مبادرت ورزیم، هم‌چنان سوز و شوق دیدارش در وجودمان همیشه جلوه‌گر باشد و از همه مهم‌تر این که، این محبت محض به‌خاطر رضای خداوند متعال باشد.

باید رسول مکرم اسلام - صلی الله علیه وسلم - برای ما از تمام مردم، جان، مال، فرزندان، پدر و مادر، خودمان، محبوب‌تر باشد چنان‌چه می‌فرمایند: {لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ وَمَالِهِ وَوَالِدِهِ} یعنی هیچ یکی از شما مؤمن (کامل) شده نمی‌تواند تا آن که من به‌نزد او از نفس، جان، و فرزندش محبوب‌تر باشم). جناب عمر - رضی الله عنه - گفت: ای پیامبر اسلام! - صلی الله علیه وسلم - من شما را به‌جز خودم از همه چیز بیش‌تر دوست می‌دارم خودم را از شما بیش‌تر دوست دارم - پیامبر اسلام - صلی الله علیه وسلم - فرمود: {لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ نَفْسِكَ}، نه سوگند به آن که نفسم در دست اوست، مؤمن شده نمی‌توانی تا آن که مرا از نفس خودت بیشتر دوست بداری، سپس جناب عمر - رضی الله عنه -

گفت: اکنون شمارا ای سول خدا-صلی الله علیه وسلم - از خودم بیش تر دوست دارم، پامیر-صلی الله علیه وسلم- به حضرت عمر-رضی الله عنه- فرمود: {الآن یا عُمَرُ} (البخاری، ۱۴۲۲: ۸ / ۱۶۱) بلی ای عمر! اکنون ایمانت را به حد کمال رساندی!

تبیین مسأله

ما غرس نهال محبت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- به گونه‌ی عمیق و ریشه‌ای در دل و دماغ مسلمانان به طور عام و به خصوص نسل جوانی که در عصر فعلی دست‌خوش حوادث مختلفی از جمله دسایس زهرآگین و تبلیغات ضد اسلام و دشمنان رسول الله-صلی الله علیه وسلم- قرار می‌گیرند، امر ضروری و جزء عقیده اسلامی می‌دانیم و تلاش‌های بی‌شمارانه دشمنان اسلام برای کاهش دادن و کم اهمیت ساختن محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- در دل مسلمانان مشکل‌آفرین و مایه‌ی نگرانی است و در صورت عدم توجه به این قضیه زیان‌های نا قابل جبران را به دنبال خواهد داشت، پس به نظر می‌رسد هر گونه تلاش در این باره و به ویژه نگارش اسباب تقویت گر و بیدار کننده محبت آنحضرت -صلی الله علیه وسلم- در چهار چوب یک مقاله علمی، مفید و ممد واقع خواهد شد.

سوالات تحقیق

سوال اصلی:

اسباب محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- کدام‌ها اند؟

سوالات جزئی:

محبت رسول الله-صلی الله علیه وسلم- در زندگی ایمانی ما چه اهمیتی خواهد داشت؟

ثمره‌ی محبت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- در دنیا و آخرت چیست؟

محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- را چگونه در دل و دماغ مسلمانان تقویت کرد؟

اهداف تحقیق

هدف کلی: آشنایی با اسباب محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم-.

اهداف جزئی

- ۱- تقویت، تعمیق و غرس محبت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- در دل مسلمین.
- ۲- ایجاد انگیزه در جهت دوست داشتن نبی اکرم -صلی الله علیه وسلم-.
- ۳- شناخت اهمیت و جایگاه محبت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- در زندگی اسلامی.

پیشینه‌ی تحقیق

تا جای که می‌دانم به زبان‌های داخلی چنین موضوعی از نظرم نگذشته است، اما در زبان‌های خارجی از جمله زبان عربی بلی در این باره تحقیقات و نوشته‌های زیادی صورت گرفته است طوری که قاضی عیاض باب دوم کتاب "الشفاء" را که دارای شش فصل می‌باشد به همین موضوع اختصاص داده و یا کتاب "محبة النبی و تعظیمه" از عبد الله بن الصالح الخضیری در حدود ۹۰ صفحه در بیان همین موضوع است و نیز کتاب "محبة الرسول بین الاتباع والابتداع" از عبدالرؤف محمد عثمان در همین مبحث نوشته شده است. اما نوشته‌ی بنده با تحقیقات فوق‌الذکر از چند نگاه متفاوت خواهد بود: اول این که: نوشته‌های مذکور به زبان عربی‌اند و مطالعه‌ی آن‌ها برای همه مقدور نیست؛ دوم این که: این نوشته‌ها بسیار مفصل‌اند و نیاز است تا مواد این مبحث به گونه‌ی فشرده در اختیار خوانندگان قرار گیرد؛ سوم این که: تحقیقات نام‌برده شامل موضوعات خارج از موضوع مقاله‌ی هذا "اسباب محبت پیامبر" است، لهذا احساس کردم که مبحث مطروحه در قالب یک مقاله مختصر تهیه و در اختیار مجبان رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - قرار گیرد، مفید خواهد بود.

روش تحقیق

در این نوشته از روش، تحلیلی - توصیفی با استفاده از ابزار کتاب‌خانه‌ای بهره‌برداری شده و حتی المقدور تلاش صورت گرفته است تا هر یکی از اسباب در روشنی آیات، احادیث و اقوال علماء و با بیان وجوه استدلال مزین گردد.

اهمیت تحقیق

دروازه‌ی ورود به دین مبین اسلام یعنی کلمه "توحید" دارای دو بخش است، - لا اله الا الله و محمد رسول الله -، بخش اول از توحید و یکتاپرستی و بخش دوم از رسالت محمدی بحث می‌کند، در مباحث رسالت از ایمان داشتن به آن حضرت - صلی الله علیه وسلم - تا عمل به سنن و فرامین آن جناب - صلی الله علیه وسلم - را شامل می‌گردد و این کار وقتی میسر می‌شود که شناخت و معرفت درست و صحیح از جایگاه و عظمت و حقوق نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - حاصل گردد، و این همه در گرو انگیزه درونی، تمایل باطنی و علاقه‌مندی روانی صورت می‌گیرد. لذا هر اقدام و تلاشی که در جهت ایجاد تمایل و محبت با نبی مکرم اسلام - صلی الله علیه وسلم - صورت گیرد، فریضه و دارای اهمیت بوده و بنده به این نظرم که بیان اسباب و علل محبت و دوستی با نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - یکی از این اقدام‌هاست.

در هر مرحله‌ای از مراحل حیات مسلمین و مخصوصاً در عصر فعلی که اسباب و عوامل دین‌گریزی و دین‌ستیزی در اوج خود قرار دارد، ایجاد انگیزه و علاقه‌مندی نسبت به تمام ارزش‌های دینی و عقیدتی در جهت توجیه درست امت اسلامی از اولویت‌های نخستین دعوت‌گران مسلمان و مؤلان امور مسلمین به حساب می‌رود، از نظر آسیب‌شناسی دینی می‌توان گفت که دشمن و نیروهای ضد ارزش‌های اسلامی

نقاط حساس از جمله سیره و زندگی پیامبر و محبت نبی اکرم -صلی الله علیه وسلم- را هدف می‌گیرند، پس نیاز جدی احساس می‌شود تا درین بخش‌ها کارها و فعالیت‌های پیش‌گیرانه انجام شود.

نتایج و یافته‌ها

اسباب محبت با رسول الله صلی الله علیه وسلم

نوشته‌ها یکی از مسایل ایمانی و عقیدتی مسلمانان که عبارت از محبت نبی مکرم اسلام -صلی الله علیه وسلم- است، را بیان می‌کند، پیامبری که باعث رهایی انسان‌ها از ظلمت‌ها و تاریکی‌ها به سوی نور، هدایت و سعادت شد. هرچند تعابیر مختلفی از محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- شده است، برخی‌ها محبت را به معنی اتباع و دیگری به معنی نصرت و دفاع و یا هم شوق رسیدن به محبوب و یا ترجیح دادن محبوب بر غیر آن دانسته‌اند، اما این همه تعبیرات اند نه حقیقت محبت، در واقع محبت عبارت از "میل انسان به سوی چیزی است که موافق او باشد" و این میل به خاطر اسباب و عوامل متعددی پدیدار می‌شود (الیحصبی، ۱۴۰۷: ۴۱/۲)، گاه اوقات اسباب محبت با کسی حسی و گاهی عقلی و قلبی می‌باشد و این به جهت ویژگی‌های مثل جمال و کمالی است که در محبوب وجود دارد، از این رو اگر به عوامل و اسباب محبت رسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- نظری بافکنیم خواهیم دید که تمام بواعث و انگیزه‌های محبت در آن حضرت -صلی الله علیه وسلم- به گونه‌ی اکمل آن وجود دارد (عثمان، ۱۴۱۴/۵۲)، ازین رو در ادامه این نوشتار به اسباب و عوامل محبت آن حضرت -- صلی الله علیه وسلم- می‌پردازیم:

محبت با پیامبر فریضه و اساس دین است: محبت با پیامبر -صلی الله علیه وسلم- فریضه و اساس دین قرار گرفته و حتی ایمان بدون محبت با آن جناب -صلی الله علیه وسلم- به جای نمی‌رسد، خداوند در آیات متعدد قرآن کریم محبت خود را با محبت پیامبر اسلام -صلی الله علیه وسلم- قرین ساخته است، از باب مثال: {قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا، وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ، فَتَرْبُّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ، وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ} (التوبه آیه: ۲۴).

" بگو: اگر پدران و پسران و برادران و زنان و عشیره‌ی شما، و اموالی که کسب کرده‌اید و تجارتي که از کساده‌ی بینم‌انگ‌اید، و منزل‌هایی که می‌پسندید، نزد شما از خدا -جل جلاله- و پیامبرش -صلی الله علیه وسلم- و جهاد در راه وی دوست داشتنی‌تر است، پس منتظر باشید تا خدا جل جلاله فرمانش را به اجرا درآورد، و خدا -جل جلاله- گروه فاسقان را هدایت نمی‌کند." در این آیه مبارکه جمله «أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ» محل استشهد است، یعنی هیچ چیزی در زندگی ما بیش‌تر از الله -جل جلاله- و پیامبر بزرگوار اسلام -صلی الله علیه وسلم- نمی‌تواند دوست داشتنی باشد. و خداوند -جل جلاله- برای کسانی که اشیای

مذکور در آیه، از محبت الله ورسول اکرم -صلی الله علیه وسلم- برایش محبوب تر باشد، وعید بیان نموده است و وعید بر امر واجب اصدار می شود(عثمان، ۱۴۱۴: ص ۴۲).

و نیز او تعالی می فرماید: {قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ...} {آل عمران آیه: ۳۱}.

"بگو ای محمد-صلی الله علیه وسلم- اگر خدوند-جل جلاله- را دوست دارید، پس از من پیروی کنید، تا خداوند -جل جلاله- دوستتان بدارد..."

وجه استدلال ازین آیه مبارکه این است که خداوند -جل جلاله- به مدعیان محبت خود، نشانه و علامتی گذاشته است(الجوزی، ۱۴۲۲: ۱/۲۷۳) و آن اطاعت رسول الله -صلی الله علیه وسلم- است و اطاعت رسول الله مستلزم محبت اوست.

خداوند پیامبر -صلی الله علیه وسلم- را دوست می دارد: یکی از نشانی های دوست داشتن او تعالی آن حضرت را این است که به عمر پربار ایشان سوگند یاد می کند، چنانچه می فرماید: {لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ} (الحجر آیه: ۷۲).

سوگند به جان تو ای محمد-صلی الله علیه وسلم-! که آنان در مستی خود سرگشته اند.

ابن عباس -رضی الله عنهما- می گوید: نشنیده ام که خدای عزوجل -به حیات کسی جز حیات محمد -صلی الله علیه وسلم- سوگند یاد کرده باشد زیرا او کسی را گرامی تر نزد خود از پیامبر اسلام-صلی الله علیه وسلم- نیافریده است."

یکی از معانی کلمه «العمرک» طوری که صاحب تفسیر زاد المسیر نگاشته، "حق" است یعنی سوگند به حقی که بر امت خود داری(الجوزی، ۱۴۲۲: ۲/۵۳۸)، و محبت رسول الله یکی از حقوق واجبه وی بر امت اسلامی می باشد.

نام رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم قرین نام خداوند ذکر شده است: در مواضع متعددی نام پیامبر اسلام-صلی الله علیه وسلم-قرین نام خداوند جل جلاله قرار گرفته است. مثلا:

- در این دو آیه متبرکه: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ...} {النساء آیه: ۱۳۶}، {...وَأُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ...} {النور آیه: ۶۲}.

- در کلمه شهادت، بدون شهادت به محمد رسول الله -صلی الله علیه وسلم- ایمان تکمیل نمی شود.

- هم چنان در کلمات اذان که در روز پنج بار در اوقات نمازها طنین انداز است.

- در کلمات تکبیر (اقامت).

- درکلمات تشهد نیز بعد از ذکر نام خداوند-جل جلاله-، برآن جناب-صلی الله علیه وسلم- درود می خوانیم.

پس او محبوب الله تعالی است و دوست داشتن محبوب او تعالی بر بندگانش فرض می باشد مانند محبت خود الله تعالی.

خداوند پیامبر صلی الله علیه وسلم را نوازش ویژه کرده است: نوازش های الهی نسبت به آن حضرت -صلی الله علیه وسلم- نیز یکی دیگری از نشانه های محبت الهی نسبت آنحضرت -صلی الله علیه وسلم- می باشد، از جمله سفر بی نظیر و ملکوتی وی در شب معراج {سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى} سورة الإسراء: آیه ۱).

"تسیح و تقدیس خدایی را سزا است که بنده ی خود را در شی از مسجد الحرام به مسجد الاقصی برد".

خداوند-جل جلاله- او را بر فراز آسمانها به مهمانی فراخواند و نوازش کرد، این مرتبتی است که احدی از بشر بدان مشرف نشده است و هم چنان ویژگی های منحصر به فرد دیگری به پیامبر اسلام -صلی الله علیه وسلم- داده شد که به هیچ کس دیگری داده نشده است مانند، حوض کوثر، مقام محمود و غیره.

برخی اوقات محبت با کسی در نتیجه کمالات و شرافت های می باشد که دیگران را میسر نیست و مخصوصا هنگامی که این کمالات و شرافت مندی ها برای سعادت دیگران باشد، در حقیقت کمالات و شرافت های که پیامبر -صلی الله علیه وسلم- به آن ها نوازش شدند، ناظر به جهت دهی زندگی انسان ها به سوی حیات طیبه و سعادت دنیوی و سرافرازی اخروی است. پس این کمالات باعث محبت و دوست داشتن جناب نبی اکرم -صلی الله علیه وسلم- می باشد.

محبت پیامبر -صلی الله علیه وسلم- منجر به اطاعت وی می شود: محبت پیامبر -صلی الله علیه وسلم- منجر به احترام، تعظیم، تکریم، اتباع سنت، و اطاعت اوامر، و اجتناب نواهی آن حضرت -صلی الله علیه وسلم- می شود و سرانجام به موفقیت و سعادت دارین می انجامد طوری که قاضی عیاض می فرماید: انسان راست کار در محبت رسول الله نشانه های زیر را خواهد داشت: این که به وی اقتدا، به سنت های او عمل، از اقوال و اعمال وی پیروی نموده، به اوامر او عمل و از نواهی وی منع شده و در هر حالت از وی فرمان می برد (الیحصبی، ۱۴۰۷: ۵۶/۲).

پیامبر -صلی الله علیه وسلم- رسالت بزرگ دارد: خداوند عظیم از میان مردم او را برای ابلاغ رسالت عظیمی برگزیده است و قطعاً خداوند-جل جلاله- بهترین و برگزیده ترین انسان ها را برای این امر بزرگ انتخاب می کند تا رسالت و امانت خود را بدوش او بسپارد، خداوند-جل جلاله- در این خصوص می فرماید: {...اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ...} (الأنعام آیه: ۱۲۴).

"خداوند بهتر می‌داند که رسالت خویش را به چه کسی بدهد".

وجه استدلال ازین آیه متبرکه که چنین است: سران کفر و شرک بر این که رسالت الهی بر حضرت محمد - صلی الله علیه وسلم - اعطا شده است، اشکال می‌گرفتند و آرزو داشتند که پیام نبوت به یکی از آن‌ها داده می‌شد، خداوند متعال با رد این تمنای غیر منطقی ایشان، جایگاه و عظمت رسول اکرم - صلی الله علیه وسلم - را بسی بزرگ و وی را برای حمل پیام رسالت مستحق و سزاوار بیان می‌کند. پس شخصی را که الله متعال برای نبوت برگزیده است، الزاما برای دوستی و محبت باید برگزید. پس بر ما نیز لازم است که او را از بین تمام مردم به دوستی و محبت برگزینیم.

پیامبر بر امتش مهربان بود: شفقت پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بر امتش چنان بود که هیچ پدر و مادری بدان قابل مقایسه نیست، چنانچه دعای مستجاب خویش را به خاطر شفاعت امتش به روزگار آخرت به تأخیر انداخت، طوری که در روایتی چنین می‌خوانیم: **{لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ فَتَعَجَّلَ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ}** (البخاری ۱۴۲۲: ۸/۸۲).

"همه پیامبران - علیهم السلام - دعای مستجاب داشتند، وهمه‌ی پیامبران در دنیا دعای خویش را خواستند اما من دعایم را به‌غرض شفاعت امتم به‌روزگار آخرت، پنهان نموده‌ام".

بلی آن پیامبری که همیشه در دعایش می‌گفت: **{اللهم أمتي أمتي}** (النسبوری: ۱۴۱۲/۱/۱۹۱) ای خداوند! بر امتیانم رحم فرما. و درحین عبور مسلمانان از پل صراط درحالی که بسیار نگران، ترسان و لرزان می‌باشند، بر پل صراط می‌ایستد و از خداوند متعال چنین درخواست می‌کند: **{يارب سلم، يارب سلم}** (النسبوری: ۱۴۱۲/۱/۱۸۶) ای پروردگارا! امتم را به سلامت از پل صراط عبور ده، دوست داشتی است.

وجه استدلال از احادیث فوق: از تمام احادیث فوق محبت، شفقت و انتهای لطف و مهربانی جناب نبی کریم - صلی الله علیه وسلم - نسبت به امتیانش هویدا می‌شود، لذا ایجاب می‌کند که امت اسلامی نیز آن حضرت را دوست داشته باشند و متبع و پیرو سنت‌ها و فرامین آن باشند.

پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در اشتیاق دیدار امت خویش: نبی اکرم - صلی الله علیه وسلم - مشتاق دیدار امتیان که در آن زمان حضور نداشتند، بودند و آن‌ها را به یاران خود متذکر می‌شدند چنانکه در مجلس یاران فرمودند: **{ووددت أنا قد رأينا إخواننا}** دوست دارم برادران خود را ببینم، اصحاب کرام پرسیدند: ای رسول خدا! مگر ما برادران شما نیستیم؟ فرمودند: **{أنتم أصحابي}** (النسبوری: ۱۴۱۲/۱/۲۱۸). شما اصحاب من هستید، اما برادران من کسانی‌اند که تا اکنون نیامدند.

محبت رسول الله - صلی الله علیه وسلم - سبب محشور شدن با وی می‌گردد: در روز آخرت هر کی با دوستش حشر می‌شود، هر کی را در دنیا دوست داشت با همان شخص محشور می‌شود:

پس دوست دارنده پیامبر-صلی الله علیه وسلم- با وی محشور خواهد شد، چقدر منزلت عظیم و بزرگی؟! بلی محبت صادقانه رسول الله-صلی الله علیه وسلم- وسیلهی معیت و همراهی آن حضرت-صلی الله علیه وسلم- خواهد شد.

در حدیثی از رسول الله-صلی الله علیه وسلم- می خوانیم که شخصی به خدمت آن جناب-صلی الله علیه وسلم- آمد و گفت: ای رسول خدا! قیامت چه وقت می آید؟ پیامبر اسلام-صلی الله علیه وسلم- فرمود: {وما أعددت لها؟} و برای آن چه آمادگی داری؟ آن شخص گفت: الله ورسولش را دوست دارم، نبی اکرم-صلی الله علیه وسلم- فرمود: {فالمرا مع من أحب} (النسایوری، ۱۴۱۲/۴/۲۰۳۲) پس انسان با کسی حشر خواهد شد که آن را دوست دارد.

پیامبر-صلی الله علیه وسلم- نمونهی بارزی از اخلاق حمیده بود: -خداوند جل جلاله- او را به اخلاق عالی توصیف نموده است، او تعالی می فرماید: {وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ} (القلم آیه: ۴)، "ای پیامبر!-صلی الله علیه وسلم- تو بر اخلاق بزرگی قرار داری". دوتا نکته در این آیهی مبارکه ذکر کردند: اول این که آن چه از اخلاق حمیده تمام پیامبران الهی داشتند، همه یک سره در پیامبر اکرم-صلی الله علیه وسلم- جمع شده بود و دوم این که حرف "علی" نشان می دهد که آن حضرت-صلی الله علیه وسلم- بر صفات حمیده و کمالات اخلاقی کاملاً استوار، مسلط بوده و حاکمیت داشته اند، مانند سرداری که بر غلام و برده اش حاکم و غالب باشد (الرازی: ۱۴۲۰/۳۰/۶۰۱).

و شخص با اخلاق را همگان دوست دارند و به ویژه کسی که اخلاقش در حد کمال رسیده باشد و آن هم در خدمت امتیانش قرار بگیرد، پس بر اساس آیهی مبارکه {هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ} (الرحمن آیه: ۶۰) "پاداش نیکی، نیکی است": رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم- را باید دوست داشت و آن را بر همگان ترجیح داد.

پیامبر-صلی الله علیه وسلم- بر امتش مهربان بود: رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم- بسیار رؤف و مهربان بودند او کسی بود که نسبت به دشواری های امت خود جداً نگرانی داشت طوری که خداوند می فرماید: {لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ} (التوبه آیه: ۱۲۸).

"بی گمان پیغمبری از خود شما به سوی تان آمده است، هرگونه درد و رنج و بلا و مصیبتی که به شما برسد، بر او سخت و گران می آید، و اصرار بر هدایت شما دارد، و نسبت به مؤمنان دارای محبت و لطف فراوان و مهر زیاد است".

واقعا پیامبر اسلام نمونه‌ی اخلاق بودند و لطف و مهربانی‌شان به‌حدی بود که تمام هم‌نشینانش چه کافر و چه مسلمان، تحت تأثیر اخلاق عالی او قرار گرفته و به‌راستی و امانت‌داری‌اش اعتراف می‌کردند. و قابل توجه این که: کلمه "رؤف" نهایت مهر و رزی و انتهای ترحم را گویند طوری که صاحب تفسیر بیضاوی می‌نویسد: "لأن الرأفة شدة الرحمة" (البيضاوی: ۱۴۱۸/۳/۱۰۳)، انتهای مهرورزی پیامبر-صلی الله علیه وسلم- نسبت به مومنان در واقع یک حالت روانی و درونی غیر قابل سنجش است ولی تعبیر قرآن کریم با توجه به این که کلمات "رؤف، رحیم" را به کار برده‌است تصویر قشنگی از آن حالت روانی به‌نمایش می‌گذارد و انسان را به عمق قضیه می‌کشاند.

پیامبر -صلی الله علیه وسلم- نور و روشنائی است: خداوند-جل جلاله- پیامبر-صلی الله علیه وسلم-را در قرآن کریم به نور تشبیه کرده است نوریکه باعث رهایی از تاریکی های کفر، شرک ، الحاد می‌گردد، و به راه استوار رهنمون می‌شود خداوند فرمود: **{قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ}** (المائده آیه: ۱۵). "ای اهل کتاب! از طرف خداوند نوری (پیغمبری که بینش‌ها را روشنی می‌بخشد) و کتاب روشن‌گری (قرآن) به‌پیش شما آمده‌است".

وجه استلال: یکی از مصداق‌های لفظ «نور»، پیامبر-صلی الله علیه وسلم-می‌باشد (القرطبی، ۱۳۸۴/۶/۱۱۶، النسفی، ۱۴۱۹/۱/۴۳۶)، البته نور به این معنی نیست که آن‌حضرت-صلی الله علیه وسلم- از جنس بشر نباشد، بل که نور بودن به معنی روشن‌گر و هدایت‌بخش و راهنمای مسیر درست است، پس چنین نوری را باید دوست داشت و محبت کرد.

محبت پیامبر -صلی الله علیه وسلم- سبب خرسندی وی می‌گردد: محبت ما با پیامبر-صلی الله علیه وسلم- باعث می‌گردد که هنگام دیدار در آخرت از ما خرسند باشند و از حوض کوثر ما را سیراب نمایند، آبی که دیگر گاهی پس از آن تشنگی نیست و در صورت عدم محبت العیاذ بالله، از کنار حوض کوثر طرد می‌شویم و برایمان گفته می‌شود، **{سُحِقًا سُحِقًا لِمَنْ بَدَّلَ بَعْدِي}** (البخاری، ۱۴۲۲/۸/۲۰۹). "هلاکت باد بر کسی که پس از من تغییر موقف داده است".

تکمیل ساختمان نیمه تمام پیامبران الهی: با بعثت رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم- ساختمان نیمه تمام پیامبران تکمیل شد، و سلسله جنبان زنجیره‌ی زرین هدایت‌گران الهی پایه تکامل یافت، چنان‌که در حدیثی آمده‌است نبی-صلی الله علیه وسلم- فرمود: **{إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلِ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ، إِلَّا مَوْضِعَ لَبْتَةٍ مِنْ رَاوِيَةٍ، فَجَعَلَ النَّاسُ يَطْلُقُونَ بِهِ وَيَعْبَجُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ: هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبْتَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبْتَةُ وَأَنَا خَاتِمُ النَّبِيِّينَ}** (البخاری: ۱۴۲۲/۴/۱۸۶).

"داستان من و سایر پیامبران-صلی الله علیه وسلم- قبل از من، مانند داستان مردی است که خانه زیبا و کامل بسازد، اما در گوشه‌ی ساختمان جای خشتی را خالی گذارد، پس و مردم به اطراف آن دور می‌زنند و با تعجب گویند: چرا جای این خشت خالی مانده است؟ نبی اکرم-صلی الله علیه وسلم- فرمود: من همان يك خستم و خاتم پیامبران".

ختم نبوت که در واقع مستلزم افضلیت و برتریت این امت می‌باشد و آن به‌یمن قدوم محمد رسول الله -صلی الله علیه وسلم- برین امت اعطا شده است، لازمه اش دوست داشتن و محبت و احترام و نهایت تعظیم و عمل به سنن و اوامر آن شخصیت بزرگوار می‌باشد.

پیامبر-صلی الله علیه وسلم- رنجهای زیادی را متحمل شدند: دین اسلام بدون رنج و تحمل زحمات به‌ما نرسیده است، بل که نخست به لطف خداوند-جل جلاله- و سپس با جهاد و مبارزه، صبر و شکیبایی، و تحمل سختی‌های فراوانی توسط پیامبر اسلام-صلی الله علیه وسلم- به‌ما رسیده است.

کفار از هرگونه حربه و نیرنگی استفاده کردند تا مانع پیشرفت تبلیغ رسالت الهی شوند و در این راستا پیشنهادهای از قبیل: مال، ریاست، ازداج با قشنگ‌ترین دختران قریش، به پیامبر اسلام -صلی الله علیه وسلم- را مطرح کردند، اما او پیوسته پاسخ رد می‌داد، حالا چنین انسانی سزاوار دوست داشتن نیست؟! قطعاً که هست.

کفار و دشمنان اسلام فقد با پیشنهادها بسنده نکردند، آن‌ها از روش‌های متفاوتی استفاده کردند، چون طرحی اگر مؤثر تمام نمی‌شد، طرح دیگری می‌سنجیدند تا مانع کار دعوت گردند، حتی دست به شکنجه‌های جسمی و معنوی زدند، آن‌حضرت در شهر طایف توسط جوانان به‌حدی سنگباران شد که از قدم‌های مبارک خون جاری شد، در جنگ احد چهره‌ی مبارک زخمی شد، دندان مبارک شهید شد، در مکه در حین سجده به درگاه اقدس الهی شکم‌ه‌ی اشتر بالای گردنش گذاشته شد، در دره‌ی ابو طالب تبعید شدند تا آن‌که قریب بود از فرط گرسنگی جان خود را از دست دهند، در غزه‌ی خندق از شدت گرسنگی به شکم‌شان سنگ بستند ... ولی این همه سختی‌ها و تحمل مصائب او را از دعوتش به اندازه‌ی سر‌موی عقب نزد، بل که با اتکا به خداوند یکتا به دعوت خود ادامه داد تا سرانجام پیروز شد.

لذا او قابل و لایق دوست داشتن و محبت است و از همه بیشتر دوست‌داشتنی است.

نتیجه‌گیری

از نوشته‌ی فوق چنین نتیجه می‌گیریم که اسباب زیادی در قرآن و سنت و دیدگاه‌های دانشمندان جهان اسلام برای ایجاد انگیزه‌ی دوست داشتن رسول الله -صلی الله علیه وسلم- وجود دارد و چه از لحاظ رفتاری و چه پنداری، فهم و دانش این اسباب می‌تواند عامل مهم باشد در جهت‌دهی درست و مطلوب برای تعمیق

دوستی رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم- در دل وجان مسلمانان و نیز محبت صادقانه و مخلصانه‌ی آن جناب جزء عقیده و ایمان مسلمانان بوده و باعث خرسندی آن حضرت و رهایی دوست دارانش از عذاب الهی می‌گردد.

پیشنهادات

معتقدم با نگارش یک و یا چند مقاله نمی‌توان مدعی شد که حق موضوع مطروحه کاملاً ادا شده است، لذا برای تکمیل هرچه بهتر و بیش‌تر موضوع مورد بحث و هم‌چنان نهادینه‌سازی مسئله محبت و چگونگی دوست داشتن رسول الله-صلی الله علیه وسلم- و شناخت بهتر وسایل، عوامل و اسباب آن و همین‌طور شیوه‌ها و روش‌های مؤثرتری برای تدقیق و تعمیق‌بخشی و غرس نهال محبت در دل و دماغ نسل‌های امت اسلامی که دیگر در برابر هیچ‌تندبادی نلرزند، نکات ذیل به‌اهل دعوت و دانش پیشنهاد می‌شود:

۱. کاوش و تحقیق بیش‌تر در قسمت مقاله‌نگاری و چاپ آن در مجلات مختلف.
۲. برگزاری کانفرانس‌ها و سیمینارهای سیرت و حقوق‌شناسی در باره رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و این‌که محبت آن حضرت-صلی الله علیه وسلم- یکی از حقوق واجبه‌ی آن جناب-صلی الله علیه وسلم- بر امت اسلامی می‌باشد.
۳. اگر یکی از دانشمندان اسلامی، اقدام به‌نوشتن رساله‌ی مستقلی به‌زبان دری در این باره نماید و تمام گوشه‌های نهفته‌ی قضیه را روشن کند و چه خوب است در نتیجه آن فرهنگ تداعی و توصیه و تاکید بر مسئله محبت رسول اکرم-صلی الله علیه وسلم- توسعه پیدا کند.

منابع

القرآن الکریم

- بخاری، محمد بن إسماعیل أبو عبدالله البخاری الجعفی (۱۴۲۲)، الجامع المسند الصحیح المختصر من أمور رسول الله-صلی الله علیه وسلم- و سننه وأیامه. دارطوق النجاة.
- بیضاوی، ناصر الدین أبو سعید عبد الله بن عمر بن محمد الشیرازی، (۱۴۱۸)، أنوارالتنزیل وأسرار التأویل. بیروت: دار إحياء التراث العربی.

جوزي، جمال الدين أبو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد (١٤٢٢)، زاد المسير في علم التفسير. بيروت: دار الكتاب العربي.

رازي، أبو عبد الله محمد بن عمر بن الحسن بن الحسين التيمي (١٤٢٠)، مفاتيح الغيب. بيروت: دار إحياء التراث العربي.

عثمان، عبد الرؤف محمد (١٤١٤). محبة الرسول بين الاتباع والابتداع، الرياض: إدارة الطبع والترجمة. قرطبي، أبو عبد الله محمد بن أحمد بن أبي بكر بن فرح الأنصاري الخزرجي شمس الدين، (١٣٨٤) الجامع لأحكام القرآن. قاهره: دار الكتب المصرية.

الكويتية: ١٤٠٤-١٤٢٧، الموسوعة الفقهية الكويتية. مصر: دار الصفوة.

نسفي، أبو البركات عبد الله بن أحمد بن محمود حافظ الدين، (١٤١٩) مدارك التنزيل وحقائق التأويل. بيروت: دار الكلم الطيب.

نيسابوري، مسلم بن الحجاج أبو الحسن القشيري، (١٤١٢) المسند الصحيح المختصر بنقل العدل عن العدل إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم. قاهره: دار الحديث.

يحصبي، القاضي أبي الفضل عياض (١٤٠٧)، الشفاء بتعريف حقوق المصطفى. عمان: دار الفيحاء.

